1890—97 Valga linna eesti koguduse õpetaja ja suri 1. XII 1897 Valgas. — Üliõpilasena oli U. a. 1883 Eesti Üliõpilaste Seltsi asutajaid ja koostas seltsi kodukorra. Oma politilistelt vaadetelt ja seltskondlikult tegevuselt seisis ta lähedal A. Grenzstein'ile. 1875. a.-st peale võttis ta ka osa Eesti Kirjameeste Seltsi tegevusest, kuuludes a. 1879 seltsi eestseisusse ja pidades seltsis kõnesid pedagoogilisist küsimusist. 28. VIII 1881 lahkus ta seltsist tuntud Hurt-Jakobson'i (vt. neid) konflikti puhul. — Tema sulest on ilmunud kümmekond raamatut, milledest mainitagu: 1. Looduse lood lastele. Laste kirjakogu I (Tartu, 1877, tõlge), 2. Eesti Laste Kirjakogu II (*ibid.*, 1879), mis sisaldab suurelt osalt algupärast materjali, 3. Usuõpetuse raamat. I peatükk (*ibid.*, 1879, XI+156 lk.), mis on põhjalikult läbitöötatud ning oma aja kohta meetodiliselt osavasti koostatud käsiraamat usuõpetuse õpetajaile, 4. Mõistlik jutustaja. Noortele ja vanadele vaimu kosutamiseks, I—II (*ibid.*, 1880), mille ainestik osalt algupärane, m. s. A. Grenzstein'i ja J. Bergmann'i sulest, 5. Kaarlo Suomalaise Novellad ehk uudisjutud, I (*ibid.*, 1881, tõlge soome keelest). A. 1881 oli U. »Eesti Postimehe« lisa »Eesti Põllumehe« tegev toimetaja ja teotses selle järel rea aa. »Oleviku« juures, avaldades selles ajalehes rohkesti kirjutisi Eesti hariduselu ja rahvusliku politika alalt. Kirikuõpetajana töötas U. sihikindlalt kaasa eesti seltskondliku elu arendamisel Valgas, ühendades kiriku otseseid ülesandeid rahvusliku kultuuri nõuetega. Tema ajal läks korda asetada Valga eesti kogudus õiguslikult ning tulunduslikultki kindlale alusele. Peale selle võttis U. elavalt osa Valga ainsa eesti kooli tulundusliku seisundi kindlustamisest ning õppetegevuse tasapinna tõstmisest, arendas kiriku juures olevat eesti raamatukogu, toetas Valga Eesti Karskuse Seltsi tööd. Kõik need asutised omasid põhjapanevat tähtsust tol ajal täitsa läti ilmet kandvas Valgas ja selle ümbruses alatasa kasvava eesti elemendi koondamisel, kultuurielu organiseerimisel ja rahvusteadvuse süvendamisel õige teravalt tunduva läti rahvusliku mõju vastu.

A. O. Undritz, Undritzite suguvõsa (1912); Hermann, E. kirj. ajal., 483; E. Kirj. 1920, lk. 355—60 (K. E. Sööt), 1921, lk. 122—24 (J. Kõpp); J. Kõpp, Eesti Üliõpil. Seltsi ajal. I (1925), lk. 77 jj. — Vrdl. Eesti Kirjam. Seltsi aastaraamat III (1875). *A. S-te; J. K.*

UNGERN-STERNBERG, Otto Reinhold Ludwig, parun, rahvasuus »Hiiu mereröövel«, »Ungru krahv«, sünd. 5. VIII 1744 Liivimaal Vana-Kuuste mõisas maanõuniku parun Reinhold U.-S.-i pojana, sai Niesky herrnhuudi koloniis Saksis kõlblisusulise kasvatuse ja õppis aa. 1766—67 Leipzigi ülikoolis humanitaarteadusi ning õigusteadust. Seal olevat ta mõningate andmete järgi sõlminud sõpruse Stanislaus Poniatovski'ga, kes hiljemini (1780) Poola kuningana nimetas U.-S.-i kuningl. Poola kammerhärraks. Ka astus ta Leipzigis vabamüürlaste ordusse. Selle järel võttis ta ette pikemaid reise Euroopas, tõusis Hollandi sõjaväes teenides kapteniks, tegi kaasa merisõidu Madeirasse, peatus tagasitulekul pikemat aega Inglismaal, kus elav kaubanduselu ja vaba kord temasse avaldas sügavat mõju, reisis siis Varssavi ja pöördus sealt a. 1770 tagasi Peterburi. A. 1772 asus ta elama Hiiumaale, kus 1781.—96. aa. vahel omandas ostu teel krahv K. M. Stenbock'ilt ja viimase vennalt Kõrgesaare ja Suuremõisa mõisa. Ka asutas ta Hiiu Suursadamas laevaehitustehase. Kõrgesaare mõisa omamisega oli vanast ajast saadik ühendatud Kõpu tuletorni korrashoid. See tuletorn oli Hansa soovil Tallinna linna poolt aa. 1505—38 vahel piiskopi maa-alal ehitatud, et laevu Suure rahu (Neckmannsgrund) madaliku eest hoiatada. Sageli oli siin laevu hukkunud ja U.-S. andis ühes oma eesti talupoegadega säärastel juhtudel merehädalistele abi, aidates ka kaupa päästa. On raske kindlaks teha, missugust osa neis toiminguis mängis ligemisearmastus. Võimalik, et rikkuseahne parun, toetudes keskaegse karmi »rannaõiguse« määrustele, hukkuva varanduse omandamise kiusatusele ei suutnud vastu seista. — Olles iseloomult õige äge, surmas U.-S. okt. 1802 tülis oma rootsi soost laevniku Malm'i ja sattus selle teo eest kohtu alla. Selle, tol ajal õige laialdast tähelepanu äratanud protsessi aktidest (mis säilitatakse E. V. Keskarhiivis) ja ses asjas ülemmaakohtus Tallinnas juulis 1803 ning senatis Peterburis sept. 1804 tehtud otsustest (millede tekstid eraomandusena on säilinud) selgub, et kõigist paljudest süüdistuspunktidest jäid püsima kaks. U.-S.-i süüdistati nimelt ülalmainitud Malm'i tapmises ning karilejoosnud laevade kaupade tollivõimude eest varjamises; ta kaotas kohtuotsusega oma aadliseisuse õigused ja mõisteti jäädavalt asumisele Siberisse, kus ta suri 2. VIII 1811 Tobolskis. — U.-S.-i isikuga ühenduses on tekkinud Eestis üldiselt ja mitmes teisendis tuntud legend, mille järgi sageli Suurel rahul olevat hukkunud laevu, ning nende lastist Kõrgesaare omanik osa saanud. Ka petnud ta merimehi valetuledega, kuna ta kaunis kaugel vanast tuletornist ehitanud maja suurte klaasakendega, mida sügisöil heledasti valgustanud. Ühe merehädast pääsnud laevniku, kes teda